

ब्रुसेलोसिस रोग

ब्रुसेलोसिस परिचय

ब्रुसेल्ला (**Brucella**) जातिका जिवाणुको संक्रमणबाट विभिन्न जातीका पशुमा गर्भ पतन हुने, अण्डकोष सुन्निले र दुख्ने, जोर्नी सुन्निले, प्रजननमा ह्रास आउने र ज्वरो आउने समेतका लक्षण देखाउने रोगलाई ब्रुसेलोसिस भनिन्छ। मानिसमा देखिने ब्रुसेलोसिस रोगलाई माल्टा फिवर, अन्डुलेन्ट फिवर पनि भनिन्छ। नेपालमा खास गरी पश्चिमञ्चल क्षेत्रतिर भेडी गोठमा काम गर्नेलाई यो रोग लाग्दा “कुचे भएको” वा “भेडीगोठको रागले छोएको” भन्ने गरेको पाइन्छ। ब्रुसेल्ला जिवाणुका धेरै प्रजाति हुन्छन् र ती प्रजातिहरूले पशुको जात अनुसार संक्रमण गर्ने गर्दछन् र साथै यिनीहरूले मानिसमा पनि संक्रमण गर्न सक्ने क्षमता राख्छ।

मानिसमा यो रोगको प्रसारण कसरी ?

कांचो दुध पिउनेहरूलाई यो रोग सर्ने सबै भन्दा बढी जोखिम देखिएको छ। यसका अतिरिक्त भेडी गोठमा बस्ने, भेडी गोठाला, गाई भैंसी तथा सुंगुर, बंगुरको स्याहार सुसार गर्ने मानिसहरूमा पनि यो रोग छिटो सर्न सक्छ।

कहिले कांही प्रायोगशालामा काम गर्ने व्यक्तिहरू, कृत्रिम गर्भाधान कार्य गर्ने वा पशु उपचारमा संलग्न भेटेरिनरीयन तथा भेटेरिनरी प्राविधिकहरूमा पनि यो रोग सर्ने गरेको पाइएको छ।

हालसम्म भेटिएका रोगीहरूमा यो रोग रोगी जनावरको सिधा सम्पर्क वा

ब्रुसेलोसिस रोग
पशुबाट मानिसमा सर्न सक्छ, आफ्नो
स्वास्थ्यलाई जोखिममा नपार्नु होस

पशुहरूको प्रजनन स्वास्थ्य समस्या
होशियारी साथ समाधान गर्नु होस

ane) वा छालामा भएको घाउ चोटमा संक्रमित जनावरको पाठेघरबाट निस्कने श्राव वा विर्यको सिधा सम्पर्क हुंदा सर्ने गरेको पाइएको छ। यसै कारणले पशुपालक कृषक, भेटेरिनरियन तथा पशु स्वास्थ्य प्राविधिकहरू र पशु वध गर्ने मानिसहरूमा यो रोग सर्ने जोखिम बढी हुन्छ।

प्राकृतिक रुपमा यो जिवाणु ।

ब्रुसेलोसिस रोगको जिवाणु जंगली तथा घरपालुवा दुवै प्रकारका पशुमा प्राकृतिकरूपले रहेको हुन सक्छ । पशुहरु ब्रुसेल्ला संक्रमणबाट दीर्घ रोगी भै वर्षौं बाँचिरहन सक्छन् । यो जिवाणु संक्रमित जनावरका दुध, पाठेघरबाट निस्कने श्राव, वीर्य तथा तुहिएको बच्चामा रहेको हुन्छ । यसको संक्रमणले पशुहरुमा गर्भ तुहाउने र बाँभोपन गराउन सक्छ । यसले गर्दा संक्रमित जनावरको दुध, वीर्य, पाठेघरबाट निस्कने श्राव वा तुहिएको बच्चा

आदिको संसर्गमा आउने मानिसमा यो रोग सजिलै सर्न सक्छ ।

मानिसमा यो रोगका मुख्य चिन्ह र लक्षणहरु

यो रोग संक्रमण भएको एक देखि तीन हप्ता पछि मात्र लक्षणहरु देखिन थाल्छ । तर कहिले काहीं संक्रमण भएको लामो समय पछि पनि लक्षणहरु देखिन सक्छन् । रोगको लक्षणहरु सधैं एकै प्रकारको देखिदैन । केही प्रमुख लक्षणहरु यस प्रकारका छन् :

- ज्वरो आउने,
- पसिना आउने,
- टाउको दुख्ने,
- ढाड दुख्ने,
- रिंगटा लाग्ने
- ज्वरो आउने र छोड्ने (Undulant Fever)
- घुँडा र जोर्नी सुन्निने (Arthralgia) आदि ।

यदि लामो समयसम्म पनि रोग निदान गरी उपचार नगरिएमा यस रोगले मानिसको हाडजोर्नी, कलेजो, मृगौला, फियो तथा मूटुमा संक्रमण फैलन सक्छ ।

पशुहरुमा यो रोगका मुख्य लक्षणहरु

पशुहरुमा गर्भपतन हुने, मरेको बच्चा जन्मिने, साल अड्किने, गर्भ मै बच्चा सुक्ने, बाँभोपन देखिने, अण्डकोष सुन्निने आदि लक्षणहरु देखा पर्दछन् ।

पशुमा अण्डकोषको सुजन

रोगको पहिचान र निदाना

प्रायः यो रोगको लक्षण एउटै प्रकारको नहुने हुंदा लक्षणको आधारमा मात्र रोग निदान गर्न कठिन हुन्छ । प्रयोगशालामा दुध, रगत वा तन्तुको परिक्षण गरी रोग तथा जिवाणु पहिचान गर्नु सबै भन्दा राम्रो रोग निदानको उपाय हो । रगत परिक्षण गरी सिरममा रहेको ब्रुसेल्ला एण्टिबडी (Antibody) को मात्रा हेरेर पनि ब्रुसेल्ला संक्रमणको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

मानिसमा यो रोगको उपचारा

चिकित्सकको सल्लाह लिई यो रोगको सफलतापूर्वक उपचार गर्न सकिन्छ । तर औषधी पूरा मात्रा नलिई बीचमा छोडेमा रोग पुनः देखा पर्न सक्छ ।

यो रोगको संक्रमणबाट बच्ने उपाया

- जनावरमा ब्रुसेलोसिस रोग नियन्त्रण गर्न निरोगी पशुलाई खोप लगाउने,
- रोगी जनावरलाई अलग राख्ने वा हटाउने,
- संक्रमित पशुलाई अन्य पशुसंग संसर्ग नगराउने,
- गोठको सरसफाई राम्ररी गर्ने,
- मानिसमा यो रोग सर्ने सम्भावना कम गर्न उमालेको वा प्रशोधित दुध वा दुग्ध पदार्थ मात्र सेवन गर्ने,
- संक्रमित जनावरहरूसंगको सम्पर्क सिमित गर्ने र
- व्यक्तिगत सरसफाईमा बिषेश ध्यान दिनु पर्दछ ।

